

Var Wright utpekt til å føre det store ord i den «brede debatt»

Tiltross for den stadig voksende kritikk mot rettsoppgjøret fra alle hold, synes myndighetene fremdeles å holde på mørkleggingslinjen. Er det — på tross av alle forsikringer om det motsatte — noe som skal skjules? Men tiden går og kvernen maler, og snart vil vi få høre forklarelsens sang i skogen, også fra det londonske kor. — En av bassene i dette ensemble, disponent og kapteinløytnant Carl August Petersen Wright (h) sang under den «brede debatt» såpass om visse ting at han blir nok så klar. Han var framleis full av nasjonalt sinne og sto godt til sin partifelle sokneprest Christie.

Londonavtalene — Moseids spørsmål og Wrights litt for kjeffe svar — sammenholdt med Benjamin Vogts avsløringer

Herr Moseid uttalte: «Da vi behandlet denne sak i 1945, ble det fortalt meg underhånden at vi måtte gå med på dødsstraff — for Regjeringen hadde bunnset seg, og visstnok også når det gjaldt rettsoppgjøret i vårt land. Nå har jeg påny fått opplysninger som tyder på at det var noe i dette rykte, og jeg vil derfor likefrem spørre: Er det så at den norske regjering ... omkring 16. mai 1944 — har truffet avtale om rettsoppgjøret som skulle binde vårt folk, uten at det er blitt meddelt det norske Storting? — Kan det avsnøres så er det gledelig. Jeg har ikke anledning til å komme inn på mange spørsmål, som er av prinsipiell betydning, f. eks. om det var krig her i landet osv.»

Den i de londonske irrganger husvarme herr Wright greiet ikke å skjule en påfallende irritasjon over dette tema og svarte mellom anna: «Nå har jeg selv i embets medfør over i England hatt anledning til å gjennomgå hele denne avtalen, — og det er meg ubegripelig hva herr Moseid sikter til (?) Men for å være sikker talte jeg igår aftes med h.r.dommer Terje Wold, som var justisminister under krigen, og han benektet kategorisk at det da forelå noen slik avtale med England, — eller at det skjedde under noe påtrykk fra England, når vår regjering innførte dødsstraffen ved den provisoriske anordning (!!!)

Man skal dog være litt varsom med hva man sier fra denne talerstol, — og ikke komme med hentydninger som kan virke uheldig, — ikke minst for den regjering som under krigen hadde til oppgave å lede Norges kamp»

Denne herr Wrights truende advarsel var ikke den eneste som den patente holdningsmenn fremkom med i debatten mot ubehagelig, annerledes tenkende. Han firte således følgende at-til herr Bunkholt (b) anledning

Hadde han forstått tiden, hadde han holdt munn

å forandre dem og dermed å føre vårt folk inn i en sivilkrigs redsler, hvor represalier med masseskytning og deportasjon, hus- og industriødeleggelse vil være den sikre konsekvens.

Vi forsto debatten slik at justis- og politimester Gundersen grublet over slike bestemmelser og ville lage dem når han fikk tid og krefter? Vi tror kreftene kommer til å svikte. Folkets historie viser at de ved behov heller lar katastrofens menn forsvinne, fremfor at hele folket skal ende i blod og søle. Det er nå ruiner nok i Europa, og de sagnomsuste nordmenn vil ikke leve som rensdyr, men med indeks, levestandard, slobrokk og deltakermedalje 1940—45.

Men tilbake til herr Wright. Han var såpass oppøst over en ubønhørlig utvikling som likviderer drømmeriene i Kingston House at han ropet den «nasjonale» jungels lov:

«Jeg trodde det var en uskuren lov, Parts side 3

Vi offentliggjør her et bilde fra en konferanse som ble holdt i St. James Palace i London 1943 og hvor de landlyktige regjeringer undertegnet en «historisk erklæring om den straff som på seirens dag skal ramme de tyske voldsmenn for deres forbrytelser i de okkuperte land». Erklæringen ble underskrevet av de belgiske, tsjekkosllovakiske, greske, luxembourgske, norske, hollandske og jugoslaviske regjeringer samt av generall de Gaulle på vegne av den «frie franske nasjonale komite»

FOR NORGE UNDERNEV STATSKAD TERJE WOLD.

C. P. WRIGHT.

Hva skal sosialistene si i dag

President Peron har sluttet fred med de argentinske sosialister, hvis hovedorgan «La Vanguardia» skal begynne å utkomme igjen. Samtidig skal de sosialister, som har vært holdt i fengsel av politiske årsaker, løslates. — Dette er meddelt i et kommunike, som ble utsendt etterat den 78 år gamle sosialistleder Enrique Dickman hadde vært på besøk hos Peron. Disse to droftet også nødvendigheten av demokratisk toleranse i folket, de politiske partier og regjeringen for å styrke samholdet i nasjonen. — Ved valget i høst, da Peron seiret stort, ble sosialistene det fjerde største parti og det har stor tilslutning i Buenos Aires. — Etter dette kan man for alvor tale om borgfred i Argentina og Perons stilling er dermed sterkere enn noen sinne. Men vil det kunne stoppe all medeskrivningen i den europeiske og delvis i den amerikanske presse? Vi tror det neppe, for det er bakmenn som ser sine interesser truet ved den fremgang som Argentina kan vise under Perons styre, og da synes alle måter å være tillatt.

Paratruende

Oppsiktsvekkende arrestasjon vekker engstelse i Stockholm

Er det begått forbrytelser under dekke av autoritetens maske?

Stockholm: Privat til «8. Mai».

En høytstående juridisk embetsmann ved Stockholm byrett, rådmann Folke Lundqvist, er arrestert for kort tid siden av Stockholm-politiet siktet for underslag og bedrageri. Da Lundqvist har spillet en stor rolle i juristkretser i Stockholm, har arrestasjonen vakt den største oppsikt — og engstelse. Det foreligger nemlig en mulighet for at man har avslørt en hel krets av personer som har operert i det skjulte under autoritetens maske og har forøvet en rekke grove forbrytelser for å skjule tidligere feil og for å dekke hverandre.

I begynnelsen av 1930-årene var rådmann Lundqvists navn sterkt i forgrunnen i forbindelse med en sak som i sin tid var sterkt omtalt, den såkalte Unman-saken. Den øyegynte med at endel personer ved overformynderiet i Stockholm gjorde bruk av betrodde midler for å spekulere med verdipapirer, særlig Kreuger-debertures. Men etterat Ivar Kreuger var borte og kursene ramlet, måtte de sammensvorne skaffe dekning for sine tap og utså seg et offer, nemlig den omtalte Unman, som hadde en pen formue. — Ved juridiske knep fikk man gjort Unman umyndig og overformynderiet overtok bestyrelsen av hans formue, som deretter forsvant sporløst.

Denne sak ble tatt opp av en dyktig jurist ved navn Bjørn Dahlstrøm, men de sammensvorne sørget for at denne advokats arbeide skulle forbli resultatløst. Han arbeidet tappert for å omgjøre beslutningen angående Unmans umyndiggjørelse, men forgjeves. Han ble ennå selv dømt for ærekrænkelser og måtte oppleve den tort og sveie å bli innlagt til judisiell observasjon som sinnssyk. Rådmann Lundqvist var hans hovedmotstander. Men advokat Dahlstrøm ga seg ikke. Han fortsatte sin kamp og fikk støtte av en uredd og bramfri embetsmann, stadsfiskal Lennart Eliasson. Det var etter stadsfiskalens foranledning Lundqvist endelig ble arrestert. Man ventet nå at hele Unman-saken vil bli rullet opp igjen.

Truman er storsinnet

Vil ofre seg for freden selv om det vil forkorte hans liv

President Truman vil muligens søke gjenvalg hvis han føler det er nødvendig for å fremskynne freden, sa det kjente demokratiske kongressmedlem Adolph Sabath til pressen fornylig.

Etter å ha avlagt besøk hos presidenten fortalte denne at Truman hadde sagt at det var «et fryktelig slit». Men hvis han virkelig kunne hjelpe Amerika og verden til fred, ville han gjerne ofre seg, selv om det kanskje vil forkorte hans liv.

Den 53-årige postfunksjonær Erich Zickert fra Westerland som for kort tid siden med fare for sitt eget liv har bedt besettelsesmalten om å løslate en britisk soldat fra å drukne, late en Werl-fange «til gjensjeld». Han kjenner ingen av fangene i Werl, men vil gjerne at en fra Schleswig-Holstein skal få igjen friheten. Foreløbig intet svar.

Eplet faller ikke langt fra stammen

Redaktør
Arvid E. Arntzen

Forretningsfører
Per Kvendbo

Utgitt av Interessentskapet 8. Mai

Den fjerde statsmakt er folket selv

Er vårt demokrati i ferd med å stagnere? Dette spørsmål ble reist av Dagens Nyheters sjefredaktør, professor Herbert Tingsten i et foredrag «Reform av demokratiet», som han holdt i Oslo Polytekniske Forening 5. februar. Spørsmålet er på trengende aktuelt, men når det ikke formådde å reise diskusjonens bølger, skyldes det forhåpentlig bare den kjensgjerning, at folk flest og dermed dagspressen er mere opptatt av hopplengder og skyttere-korder enn av bærende samfunnsproblemer.

Når vi konstaterer dette, er det ikke for å beklage oss over menigmanns manglende interesse for samfunnsproblemer, men for å etterlyse årsaken til dette beklagelige faktum. Som professor Tingsten — og senere i debatten på Oslomøtet overlage Scharffenberg — påviste å dømme etter de kortfattede referater i dagspressen, har det politiske demokrati av i dag ikke stort å gjøre med det virkelige sanne og ideelle demokrati. Massen — velgerne — har ingen innflytelse på nominasjonene ved stortings- og kommunevalgene. Utpekingen av kandidater bestemmes av en liten krets, som behersker hele valgmaskineriet. Demokratiet oppgave skulle være å skape bedre samfunnsborgere og bringe de almene spørsmål fram i folkets egen debatt og få dem belyst derfra, men demokratiet er blitt til en konstant megling mellom partier og organisasjoner, og motsetningene mellom partiene holder på å forsvinne slik at de gamle merkesaker tas fram bare som en fanfare ved valgene. For å hitføre en forandring i dette er det en linje som burde forsøkes: En hel omlegning av regjeringssystemet og folkets stilling til statsmaktene. Eller for å si det med våre egne ord: En aktivisering av folket til å bli den fjerde og dominerende statsmakt. Her pekte de to herrer på en omlegning av det parlamentariske system etter sveitsisk mønster. Der ved kunne de store problemer avgjøres innenfor en gruppe mennesker som både er faglig kvalifisert og er representanter for folkegrupper. Og da ville man få muligheter for en annen og friere debatt enn den som vi har i dag. Spesielt spørsmålene kunne løstes ut av den alminnelige debatt og folket kunne ta standpunkt til stridsspørsmålene uavhengig av politisk farge. Systemet med folkeavstemninger ville også føre til at den enkelte måtte sette seg inn i problemene. Et skritt i den riktige retning var også at Stortinget burde foreslå regjeringsmedlemmene, vi ville da få et demokrati uten parlamentarisme.

Den, som kan litt politisk historie, vil vite at Christian Michelsen i sin tid var inne på tanken om en reform som her antydte, likeså Jørgen Løvland som uttalte seg sterkt for folkeavstemninger. — Gunnar Knudsen var også interessert i det sveitsiske system og hadde en gang forslag fremme om å sende folk til Sveits for å studere det. Men det ble bare med forslaget og senere later det til at våre politikere har hatt nok å gjøre med dagens spørsmål uten å ofre utbyggingen av folkestyret noen tanke. Resultatet ser vi i fmannsvalget av i dag, i smygssosialismen og den revolusjon som faktisk har foregått midt for nesen på alt folket.

Vi omtalte for noen tid siden (i nr. 2 52) Hans P. Lødrups manende artikler om «Revolusjon mot revolusjonen». Selv dette varningsord ble tiett ihjel, og vi har ingen overvettes tro på at noen

Kreuger-Bonnier-striden ruller videre

Harry Hjørnes granskingsforslag ble godtatt av Kreuger, men forkastet av Bonnier

Bonnier-pressen har nå tatt midler i bruk som selv Bonnier-tilhengerne tar avstand fra
Stockholms-brev til «8. Mai»

Stockholm i februar.
KREUGER-BONNIER-STRIDEN ruller videre. Bonnier-familien har nå også kjørt opp med sin ukepresse. «Se» og «Vecko-Journalen» har inneholdt artikler som til og med Bonniers egne tilhenger tar avstand fra, og da kan man jo tenke seg selv! — «Se» er jo fra før beryktet for sin krasshet.

Som det før har vært opplyst i «8. Mai», sa ingenlær Kreuger nei til det første, hodekulse forslag om et under søkelsesutvalg, fordi dette utelukken- de skulle beskjeftige seg med hans opplysninger om Bonnier-familiens salgsplaner, men overhodet ikke undersøke den primære årsak til at han framkom med opplysningene, — nemlig den ryktekampanje han selv og hans aviser hadde vært utsatt for, og som han mente hadde tilknytning til det Bonnierske hus. Han ville straks ha en fullstendig to-sidig undersøkelse. Videre var han mot det te forslag, da det var hensikten urhid delbart å mørklegge saken og trekke den bort fra offentligheten. Endelig ønsket han at hver av partene skulle oppnevne et medlem av utvalget med en nøytral oppmann. Man kan ikke fortenke Kreuger i at han sa nei.

Svenska Dagbladet ilte etter Kreugers avslag til og avsa som nøytral tilskuer «dom» i saken — i Bonniers favor. Svenska Dagbladets «nøytralitet» tar det svenske publikum i denne forbindelse ikke meget høytidelig. — Man har jo ikke glemt historien med Sv. D. og Kreuger-aksjene, og fra den siste tid har man bitt merke i at da det nylig kom ut en bok som krevet oppreisning for Torstein Kreuger, ble den gjort til gjenstand for meget omtale i samtlige aviser — uten nettopp Svenska Dagbladet som forsøkte å tie den ihjel. Sv. D. er neppe den rette til å avsi noen dom i denne sak, selv om Dagbladet i Oslo i blåøyet uvitenhet om svenske forhold synes å mene det.

Sjefredaktør Harry Hjørne i Sveriges neststørste avis, Göteborgs-Posten som likesom Dagens Nyheter og Stockholms-Tidningen tilhører Folkepartiet (venstre) reiste til Stockholm og fremsatte et nytt forslag om en upartisk undersøkelseskomite som skulle ta samtlige påklagede forhold opp til granskning, altså også ryktekampanjen mot Kreuger. Denne siste godtok straks forslaget, mens direktør Heilborn i Dagens Nyheter på Bonnier-koncernets vegne blankt avviste det. Og der står man foreløbig. En del forfattere har ilt sitt forslag til hjelp og krevet undersøkelse. En

sor Tingsten under hans Oslo-visit for noen dager siden. At intervjuerne gjennom sine spørsmål tydelig la for dagen at de overhodet ikke var ajour med saken og dens utvikling, vil ikke forundre. Oslo-avisene røper jo altfor ofte en forbløffende uvitenhet om svenske forhold. At derimot hr. Tingsten kunne orientere dem som han gjorde, er virkelig mer verdig. Han må jo nødvendigvis ha vært ajour! — Men ham om det.

De som har fulgt med i svenske aviser, vil kjenne til at en av Stockholms mest fremstående jurister, rådmannen (byrettsdommer) Lundkvist nylig er fengslet, anklaget for årelange økonomiske forbrytelser, under slag m. v. Saken har vakt voldsom oppsikt, ikke minst fordi Lundkvist i sin tid hadde med dommen i den såkalte Torsten Kreuger-sak å gjøre. Man ventet at den bedrageriske dommer vil få flere års fengsel, hvis da ikke en barmhjertig skjebne får erklært ham sinn syk. Det regnes ikke for utelukket at opprullingen av denne sak vil komme til å stille den gamle Kreuger-sak i et nytt lys. Guds mølle maler langsomt, heter det, men sikkert. Nå har jo ikke den sak noe direkte å gjøre med dagens avisfeide, men den skimter dog i bakgrunnen for forfølgelsen mot Kreuger. Derfor følges også Lundkvist-affæren med spent oppmerksomhet.

Tilskuer.

P. S. Siden min første artikkel om denne sak har Dagens Nyheter og Expressen offentliggjort sine nyeste opp lagstall. Det førstnevnte blad hadde i 1951 et gjennomsnittsoplag på 270814 eksemplarer, med et søndagsopplag på 311,112 eksp. Expressens gjennom snittsoplag var ifjor 168 153, vanlige søndager 179,791 og på de store hel- lidager 246,687 eksp. Expressen hev der at den har det høyeste opplag av samtlige svenske aftenaviser.

Egypt's nye statsminister

I Time for 4. ds. kan man lese følgende om den nye statsminister i Egypt, Aly Maher Pasha:

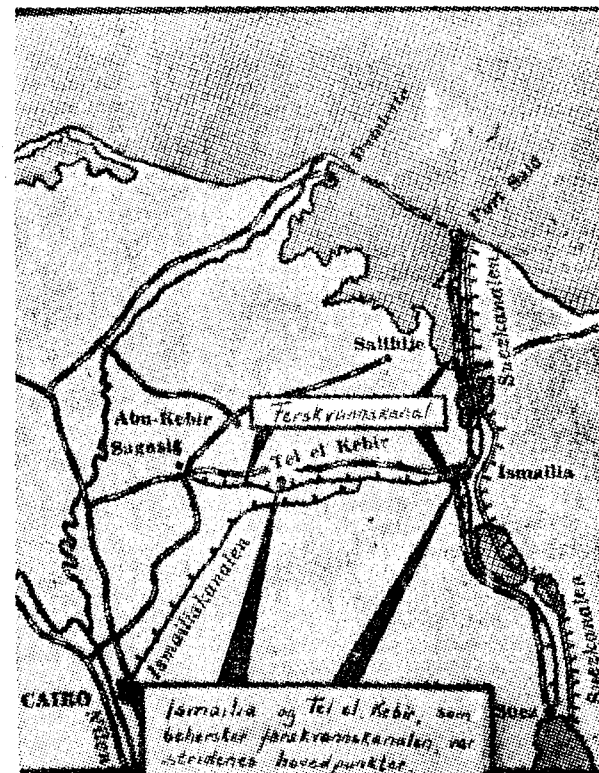
«Som statsminister (Maher) fulgte han ved utbruddet av den 2. verdenskrig Englands ledelse og brøt av den diplomatiske forbindelse med Akse- maktene i 1939. Senere, da Maher tok imot visiter fra Gøbbels, Mussolinis Balbo og deres like, ble England mistenkelige og klaget til Farouk. Kongen avsatte Maher, og i 1942 fikk

O venstående bilde, som er hentet fra det svenske tidsskrift «Se», fikk oss påny til å lure på om ikke Storbritannias «kjelenavn «De små folks beskytter» er trykfeil for «de små folks beskytter».

Stridene i Egypt har stort sett lagt seg, men under overflaten ulmer fremdeles uroen. Demonstrasjonene og urolighetene over hele landet forsøkes nå utlagt som kommunistiske opptøyer, noe vi tror vil vise seg å være en lett-kjøpt forklaring. — Sammenstøtene mellom englendere og egyptere har vært blodigere og voldsammere enn meldingene har gitt uttrykk for, noe også bildet over disse linjer tydelig peker på.

General Erskines ultimatum om overgivelse til byens egyptiske politi for kort tid siden ble avslått, hvorpå engelskmennene angrep politiets forlegninger med 1500 mann støttet av tanks og granatkastere. Kampene varte i 6½ time og den ulike strid endte militært sett med en overlegen britisk seier. 46 egyptiske politifolk falt, 72 ble såret og omkring 800 ble tatt tilfange. Britene hadde 3 døde og 13 sårede.

Ismailia og Tel el Kebir, som beherskes av britisk armé, er stridens hovedpunkter.

Var Wright utpekt —

— Fortsettes fra side 1 —

at når en skulle bedømme Londonregjeringens utenrikspolitikk, så skulle alle partier være til det ytterste objektive i sin vurdering».

Akk, denne skjønne tid er forbi! Nå begynner de viderekomnes krig på kniven. Med bruk av åndelige våpen og den fullkomne nøytraliteten til Koht, som han ikke fikk lov til å praktisere hverken på land eller sjø..

Forferdelsen siger inn over kapteinløytnanten da lensmann Bunkholt blir så utrolig men sann, at herr Wright nesten lengter tilbake til tjenesten i den «norske» jager «Glaisdale» og han utbryter:

«Det er nok så forferdelig når man skal sitte i denne sal under denne debatt og få merke at agitasjonen mot bestemmelsen om det å være medlem av NS var straffbart, kan føre til at en representant uttaler — idet han sammenlikner to tjenestemenn (En medlem — en ikke). Den som var medlem av NS ble tatt, den annen ikke, — at «Det kan meget ofte virke urettferdig at skillet skal trekkes så skarpt etter den i og for seg likegyldige omstendighet om vedkommende har vært medlem».

I denne stund gikk solen ned over Wrights lykkelige Leben und Treiben mellom Stortingssalen og kaffepausen og han lengtet plutselig tilbake til tjenesten i det kjære, britiske admiralitet.

Wright savner en dødsdom

Wright: «Jeg må si at jeg ikke har hatt lett for å forstå mange av de dommer som er avsagt over FRONTKJEMPERE. Jeg har heller aldri kunnet forstå den NS-statsråd, som ungdommen i særlig grad sorterte under, og som oppfordret norsk ungdom til å gå i fiendens vold, ikke fikk den høyeste straff som loven tilsier.»

Vi vil bare spørre denne forsinkede dødsdommer, som nok gjorde sin for-

beredende gjerning i London (Knut Knutsors Pianos mord?) — ville han med våp n i hånd kjempet mot et britisk landstigningsforstak, eller stemte det tre hans forrederibegrep å bistå tiltak fra den kant?

Vet her kapteinløytnanten hvorfor tyskern kom til Norge?

Wrights psykologiske bakgrunn.

Den bygger nok på mange for oss ukjente faktorer, men iallfall på den norske handelsstands vestvendte holdning, så lenge det varer! Men skal det da bare harselleres med herr Wrights innsats i dette blad? Ingenlunde. Wright er en aktiv og sikkert uredd type! Han deltok som sersjant i krigen i Norge. Han kunne ikke slå seg til ro med kapitulasjonens forpliktelser og utga et illegalt blad, rettet mot okkupanten og i favør av dennes motstander. Han ble innsatt og opplyser i Stortingsboken: at han unnslapp fra fangeavdelingen Ullevål sykehus i februar 1942, og sier at han av Quislin ble fratatt norsk statsborgerrett. Han kom til London i slutten av mars 42. Her viste han atter sin aktive holdning, og la seg ikke til hvile på sine laurbær. Han underkastet seg sjøoff.-utdannelse, tok aktiv tjeneste på en jager og ble kapteinløytnant. Æres den som æres bør.

Den aktive soldat lar rett til å brumme. Men nå bør herr Wright virkelig gå til dem som kjempet på en annen front for det i dobbelt forstand besatte Norge og lære den nasjonale holdning personlig å kjenne .. Også der...

Herr Wright, vi interesserer oss for Dem fordi De er iskall! Vi har den største aktelse for det folk som ytet Dem asyl under den annen verdenskrig og som oppdro Dem militært til en sikkert flott kjemper. Men det kan være en mulighet at skjebne har rasjonert med Deres kunnskaper slik at De tror at kulturens og norskdommens vugge har stått i Buckingham Palace?

Knut Hamsun er død

EN AV NORGES STØRSTE SØNNER, NOBELPRISTAKEREN KNUT HAMSUN, SOVNET STILLE INN NATT TIL 13. FEBRUAR 1952, 92 ÅR GAMMEL.

KNUT HAMSUN fikk ingen fredelig og lys alderdom — til evig skam for det folk som har solet seg og vil sole seg i hans ry. Da gatens parlament herjet som verst brente mobben hans bøker og ville redusere hans navn til intet. Det var ikke måte på ondskap, og som kronen på verket trakk de ham for retten og dømt ham som «landssviker», ham som engang sang for dem:

Takk for Møtet!
Vi er fra Øerne,
er fra Strænderne,
er fra Dalerne langt der bak!
Muren er vi
og bryter Bølgerne,
bryter Bølger for Norges
grænser og Nordens sak.

MEN INGEN kan ta fra ham hans dikterære og hans ry. Han stod så høyt, høyt over dem alle. Etter ham lever det et mylder av skikkelser som hans vidtfaevnende fantasi skapte, og de kan sammen med ham aldri dø. — Vi sier med ham i et av hans dikt:

KJØP og LES

«Rettsoppgjørets svarle flekker»

Av P. HARSEM.

Boken sendes omgående portoritt mot innsendelse av kr. 10.— til «8. Mai», boks 41, Kristiansund N.

Bestill dressen hos oss

sydd etter mål. Den blir både bedre og billigere enn om De kjøper den ferdig i en forretning. Skriv etter tøyprøver og målskjerma. Oppgi farge og omtrentlig pris pr. meter. 20 års praksis — og godt renome for vårt arbeid.

Sporssem Konfeksjonsfabrikk
AUKRA.

Armbåndsur

Lomme- og armbåndsur er ennå mangelvare. — I mars og april får jeg mine kvoter, og da jeg ikke blir boykottet mer, kan jeg skaffe ur fra alle de gode kjente schweizer fabrikker.

Skriv — og De skal bli reelt behandlet.

Urmaker R. Gjessing
Drammen.

Håndklær

hjemmevevede i vaffelmønster, ekstra slitesterke, ca. 50x80 cm., kr. 7,00 pr. stk. Lette å vaske, tørker godt.

Fru Hjørdis Bjørnsrud,
Hellebekk, Kongsberg.

Værelse ledig

Eldre kultivert herre kan få vær. i Oslo. Må ha godt humør! Bad og telefon. Bill. mrk. «Ref. nr. 58».

Gårdskar

gift eller ugift, hestevant, som kan arbeide selvstendig, søkes for tiltredelse 14. april. Bra familie-leilighet, innlagt vann. Att. avskr. og lønnsforlangende sendes

Andr. Schrøder,
Fyresdal i Telemark.

Tilsalgs.

Endel brukte nyoverhalte sykler, 2 dame. 1 herre armb.-ur og 3 herre lommeur, rim. priser. 1 båt-motor 2-takts 1 syl. 5—6 hk. Hurtigstart. Kr. 500,00.

Olaf I. ROKSETH,
Rissa om Trondheim.

60 år

— Forts. fra side 1 —

beidshjelp under krigen påtok han

Vekkerur

Kr. 18,10 — 21,50 — 23,50 — 24,75 — 25,50 — 27,50 og 34,00

Sendes mot oppkrav.

Urmaker R. Gjessing,
Drammen.

Skal De ha RADIO eller ELEKTRISKE APPARATER skriv til oss. Vi fører radioapparater, radiosendere, to og tre platers komfyrer, varmeovner, bade- og varmvannsbekholdere, installasjonsmaterieil, båtlysanlegg m. m. Send forespørsel. Alltid til tjeneste.

IVAR ROALD A-S, Roald.

«Ilebu-boka».

er etterspurt over hele landet. — Biblioteker, studiegrupper og lese ringe viser spesiell interesse. — Bestill den De også. 167 sider. Bare kr. 5,00. T. WERNER, postbox 1704, Oslo.

Bestillingseddell.

Jeg bestiller herved boken «Konstrasjonsleiren Ilebu» sendt som postoppkrav kr. 5,00 + porto

Navn:

Adresse:

OBS Flettverk OBS

Herr Benjamin Vogt avslører graverende ting i Londonregjeringens unasjonale avtaler 16. mai 1944 -- Morgenbladet 13. og 14. desember 1951.

Eksilregjeringen hadde nødvendigvis en meget intim forbindelse med sine vetter. Oppgjøret med aksemakterne, aksevevner samarbeidere og «forredere» interesserte vertene. Det har sannsynligheten mot og at eksilregjeringen hadde fritt spillerom i sine skjønne planer om behandling av aksevevner og likn. ved et eventuelt tysk nederlag. Tvertimot vet vi hvordan Nürnbergprosessen ble registrert. Vi kjenner den norske general Carl Gustav Fleischers skjebne. Vi kjenner den utvilsomt nasjonale og u-ser-

ske eksilregjering å oppnå et faktisk samarbeid med russerne.

Nordmennene ble avvist eller oversett, skriver han. Men den nasjonale Lie var ikke snau. Det viser seg nå at de rykter som gikk her under okkupasjonen hadde faktisk grunnlag. Avtalen av 16. mai 1944 med russerne, bekreftet deres myndighet på norsk område uten samtidig å gi nordmennene det faktiske samarbeid og den kontroll som vi skulle ha.

Det ble på et tidlig tidspunkt påpekt at russerne eksproprieterte

Norges Bondelag og de ekskluderte

Av Anders Hafskjold

Det er blitt skrevet en hel del om kring møtet i Vang H. og Norges Bondelag sendte ut en redegjørelse om møtet. Et tilsvaret sendt ut gjennom NTB av Anders Hafskjold ble tatt inn i Nationen og heller ikke av Norges Bondeblad. Senere sendte Anders Hafskjold nedenstående artikkel til Nationen, men heller ikke den kom inn. Liv og lære er ikke så lett å forene. Norges Bondelags formann sa nylig på et møte på Mysen: «Jeg håper aldri vi kommer dit at vi legger bånd på det frie ord.» Er det ikke å legge bånd på det frie ord når bare den ene part får komme til orde? Kan N. B.s for mann svare på dette spørsmål.

Som kjent ble det den 25. januar i år holdt et møte i Vang, Hedmark, hvor jeg redegjorde for forholdet mellom Norges Bondelag og de ekskluderte medlemmer. Hamar Arbeiderblad brakte et referat fra dette møtet, og andre aviser har kommentert referatet på forskjellige måter. Jeg har inntrykk av at hensikten i enkelte tilfelle har vært å angripe Bondelaget og å gjøre splittelsen innen bondestanden større.

Jeg vil tillate meg å gjengi litt av det som har foregått.

I 1945 fattet Norges Bondelag et vedtak om at de som har vært medlemmer av NS, Norges Bonde-samband eller ellers vist dårlig nasjonal holdning under krigen (svartebørs etc.) ikke skulle ha adgang til møtene eller være medlemmer av Bondelaget. Det ble sendt ut et sirkulære til fylkessekretærene og lokallagene, og fra dette vil jeg sitere følgende: «Det lar seg ikke nekte at det kan medføre og virke ubehagelig å ha en tilstede som har vist dårlig nasjonal holdning. Vi vil med en gang gjøre oppmerksom på at i tilfelle en slik person får adgang til å gjeninntre i foreningslivet, må vedkommende ikke ha adgang til tillitsverv inntil videre.»

Ingen av disse vedtak eller retningslinjer er tilbakekalt av Bondelaget. På bakgrunn av dette virker Norges Bondelags redegjørelse gjennom NTB den 31. januar i år noe merkelig. Der heter det at alle tidligere NS-medlemmer av Norges Bondelag står på like fot med hvem som

i tiltalen angikk. Dommen ble ikke påanket.

Da det hadde gått et halvt år etter domsavsigelsen, fant noen av oss å måtte sende Norges Bondelag et brev og gjøre oppmerksom på saken, idet vi ikke trodde at Norges Bondelag ville drive den politiske forfølgelse ut over domstolens avgjørelse. Dette så meget mer som vi mente at Norges Bondelags linje skulle være faglig og upolitisk. Da det ikke så ut til at Bondelaget reagerte på vår henvendelse og ikke orienterte sine medlemmer om denne sak, fant Aksel Berger og jeg det nødvendig å gi ut en liten brosjyre for å klarlegge forholdet og våre synspunkter. Etter dette har jeg videre gjort en del henvendelser til menn innen Bondelaget, men saken er ikke kommet lenger.

I en artikkel i Morgenbladet av 30. januar står det at det ser

ut som tidligere NS-medlemmer blant bøndene går hårdt inn for å danne sin egen bondeorganisasjon på siden av Bondelaget.

Jeg leser artikkelen som om den er inspirert av Bondelaget. — Hadde det vært min tanke at vi skulle danne en egen organisasjon, ville det vel ha vært unaturlig for meg å søke kontakt med Bondelagets generalsekretær for å prøve å få Norges Bondelag til å treffe vedtak som gjør det mulig for oss å gå inn igjen i organisasjonen. Vi må vel helst se dette som et ønske fra Bondelagets ledelse om at vi ekskluderte danner vårt eget lag så de slipper noen omgang med oss. — For det kan jo ikke være Bondelagets mening at de vil ta oss opp som likeverdige medlemmer all den stund de ikke endrer noen av sine vedtak fra 1945.

Lier, 8. februar 1952.

Anders Hafskjold.

Jord og boeslodd

Av h.r.advokat Gustav Heber

Jord og Boeslod kan i intet tilfelle forbyrdes, heter det i Grunnlovens § 104. Av motivene ser vi, at det som tilsiktes, er å unngå, at straffen rammer den selv og ikke hans familie, som skal straffes. Hvordan og på hvilken måte han skal straffes, er det overlatt til den alminnelige lovgivning å fastsette, men denne og domstolene er avskåret adgangen til å straffe ham i form av formueskonfiskasjon av noen art, hva enten denne skjer helt eller delvis. Jord og Boeslod omfatter nemlig tilsammen formue av enhver art. Skal han etter loven straffes med fengsel, kan han ved siden derav ikke også straffes med bøter. Hva han har tjent netto på forbrydersk virksomhet, kan konfiskeres, men det må føres fullt uttømmende bevis både for beløpets størrelse og for at det innvundne er nettofortjeneste.

For at en forbryter skal kunne

dende handling ha vært rettsstridig. For at en unnlattelse skal bli rettsstridig, må det foreligge en i lov fastsatt plikt til å handle.

Det er også utilstedelig av påtalemyndigheten å utferdige mulktforelegg på så store beløp, at de står i åpenbart misforhold til den straff, som siktede kunne tenkes å bli idømt, hvis han ikke vedtok forelegget. Også påtalemyndigheten har å respektere Grunnlovens § 104, og det er utilbørlig av denne å forsøke å komme utenom denne ved overdrevne og uforholdsmessige mulktforelegg. Selv om siktede for å unngå sivil sjikane, som måtte ligge utenfor loven, skulle ha vedtatt et slikt uforholdsmessig og urimelig mulktforelegg, bør han ha adgang til ved forhørsretten å få beløpet redusert til tilbørlige dimensjoner. En slik adgang ville danne et serdeles praktisk korrektiv likeoverfor altfor grådige påtalemyndigheter.

Retten's gudinne bør være döv for galens skrik

Om å trække på tepper

Rådhuskomiteen har besluttet seg til å oppheve kontrakten med et tidligere passivt NS medlem, som har fått i oppdrag å veve et gulvteppe for formannskapsalen i Oslo. Motivet for å ta arbeidet fra dette menneske — er på tross av parolen «Tilbake til samfunnet», at den høye rådhuskomite ikke finner det som melig at bystyrets medlemmers heler skal betre dette teppe, uansett om at en del av disse heler kanskje er mer eller mindre stripet. Dette er besynderlig. Man skulle heller tro, at det måtte være en ekstra nytelse for bystyrets medlemmer i bokstaveligste forstand å kunne vise sin forakt ved også å trå på dette teppet.

Oslo 12. 2. 52.

OLAF KLAUSEN.

Demonstrasjoner mot anti-fascistisk professor i Roma

Hundrevis av rasende veps, ble sloppet løs i en forelesningssal på Romas universitet onsdag da den kjente anti-fascistiske professor Umberto Colosso skulle holde en forelesning om italiensk litteratur. I løpet av et par minutter var vepsene alene i salen. Litt senere anholdt politiet en mannlig og en kvinnelig student som var mistenkt for å ha satt i scene vepsen.

Det er den femte demonstrasjonen på en måned mot professor Colosso som er sosialdemokratisk medlem av Nasjonalforsamlingen og var aktiv i London-radioen under krigen. — (Reuter-telegram til Morgenbladet).

Aldri har England vært så avkledd som nå

Om Tyskland og England skulle komme i krig med hverandre, da vil det i hvert fall bli en seierherre og en beseiret. Men i det samme seierherren gir sin motstander dødsstøtet, kommer han selv, hårdt såret, til å segne om. Om ikke annet så av denne årsak bør de to land søke å komme overens med hverandre uten krig.

Er De idag en tilfeldig leser av «8. Mai» så bli i morgen en fast abonnent.

Lønnsnemndas avgjørelse for jordbruket

Preget av bysynet

Forhandlingene i høst mellom Statens og landbruksorganisasjonene om kompensasjon for de høyere lønninger og økete utgifter forøvrig gikk glatt. Overraskende glatt. Ikke bare kom man til enighet etter bare få dagers forhandlinger, men de nye priser ble også umiddelbart satt ut i livet.

Det var så uvant å møte slik velvilje fra Statens forhandlere at man mente det måtte ligge noe bak. Den mest sannsynlige antakelse var at det ville være godt å kunne vise til den bedre økonomi i jordbruket ved vårens tariff-forhandlinger. At det lå noe til grunn for dette syn får man inntrykk av når man leser avgjørelsen til Lønnsnemnda i tvisten mellom «Skog og Land» og Jordbrukets Arbeidsgiverforening (J. A.).

At jordbruksarbeiderne får bedret sine kår er bare rimelig. Alt for lenge har de vært underbetalt og det er først i de senere år at deres lønninger er kommet opp på et noenlunde rimelig nivå. Men ennå er det et stykke igjen før deres levestandard er på den høyde den burde være.

Men når Lønnsnemndas flertall hevder at jordbruket med sin nåværende lønnsnevne kan betale høyere lønninger, skyter de over målet. — «Bruk i de høyere størrelsesgrupper antar vi kan bære det lønnstillegg vi har fastsatt — 20 øre pr. time — uten kompensasjon i høyere salgspris på produktene». Etter de siste regnskapsresultater har ikke engang de største bruk den lønnsnevne som skal til for å dekke de nye lønninger. Den økning i priser som senere har funnet sted skulle være som en kompensasjon for økete utgifter og er ikke ment å skulle bedre økonomien. Og staten gir sikkert ikke jordbruket større innrømmelser enn nødvendig.

Omtrent 40 pst. av den leiete arbeidskraft i jordbruket er beskjeftiget på bruk under 100 mål, altså på de bruk som vanskeligst tåler økete utgifter. Dette nye lønnstillegg kan bare dekke ved at eierne

av disse brukene selv får mindre igjen for sitt slit.

Med sin påståtte interesse for jordbruket burde Lønnsnemnda forstå at det ikke bare er jordbruksarbeiderne, men at også alle andre som har sitt virke i jordbruket bør ha sine kår bedret. Lønnsnevnen på bruk under 100 mål lå i 1939-50 1,00 kr. pr. time under den nye tariffen. Når lønnsnemnda hevder at det er i de høyere størrelsesgrupper at J. A. har sine medlemmer har det ikke noe med saken å gjøre. Også bruk utenfor J. A. må følge med i lønnsøkningen.

Uten tvil har Lønnsnemnda overskredet sin kompetanse når den begynner å analysere jordbruket lønnsomhet. Lønnsnemnda har å fastsette lønningene og ikke å tolke overenskomsten mellom Staten og jordbrukets organisasjoner.

Helt latterlig blir det når en vet, at flertallet i nemnda ikke har noen tilknytning til jordbruket, men tvert imot er typisk bypreget. Vi skulle vel få høre et ramaskrik hvis jordbrukets folk ble satt til å bestemme lønningene i industrien. Men naturligtvis er det forskjell på Kong Salomo og Jørgen Hattemaker, hvor meget det enn skrives opp om likhet og demokrati. Pene slagord!

En må ta det humoristisk når Elias Volan opptrer som økonomisk ekspert for jordbruket. Landsorganisasjonens folk har liten evne til å tenke økonomisk når det gjelder andre enn sine egne.

Jordbrukets organisasjoner er enige om å kreve kompensasjon i produktprisene. Beløpet er antydnet å bli ca. 100 mill. kr. noe formannen i «Skog og Land» betegner som ganske ubegrunnet og meningsløst. — Merutgiftene for jordbruket beløper seg riktignok bare til 23. mill. kr., men det er vel rimelig at alle i jordbruket får sine kår bedret og ikke bare et lite mindretall som er knyttet til Landsorganisasjonen.

Etter det som har foregått sitter man igjen med det inntrykk at det parti som har makten, ikke er parti for folket (uten gåseøyne), men for sine egne tilhengere.

Europa i smeltediglen

USA ønsker Tyskland som hjørnestein i Europas forsvar

